

Posudek vedoucího diplomové práce:

Autorka DP: **Helena Jiránková**

Obor: Psychologie – Speciální pedagogika

Název DP: **Stát se schizofrenikem**

Vedoucí DP: Vladimír Chrz

Autorka DP - jejímž východiskem je zkušenost práce asistentky v chráněném komunitním bydlení pro jedince s psychotickou zkušeností – si v úvodu klade otázku, jakým způsobem se určití lidé „stanou schizofreniky“. Pro zodpovězení této otázky zvolí narativní přístup, tj. rozhodne se vyslechnout, sebrat a analyzovat řadu příběhů o tom, jak se její klienti „stali schizofreniky“.

V úvodní části je nejprve předložen tradiční psychopatologický model schizofrenie. To, že uvedení tohoto modelu předchází vlastní kvalitativní/narativní práci, považují za vhodné, čtenář tak může získat určitou představu o perspektivě, která sehrává důležitou roli v procesu „stávání se schizofrenikem“.

Poté je přiblíženo základní teoretické a metodologické východisko, tj. předpoklad, že lidská zkušenost je narativně strukturována, a jsou pojednány některé jeho základní kategorie. Je charakterizován výzkumný postup, tj. specifikován výběr osmi zkoumaných osob, a je přiblížena použitá metoda narativního rozhovoru.

Poté je v souladu s logikou kvalitativního/narativního výzkumu presentován postup od sebraných dat ke kategoriím narativní analýzy. Autorka postupuje ve třech krocích, jimiž jsou: 1) zachycení „scénáře příběhu“, tj. vynoření opakujících se témat a identifikace z nich vyplývajících obecnějších kategorií narativní analýzy, 2) analýza a interpretace rozhovorů z hlediska zvolených kategorií, 3) interpretace a diskuse stěžejních kategorií.

Jako obecnější kategorie narativní analýzy autorka pro toto téma velmi vhodně zvolila kategorie: 1) rozvrhování pozic, 2) aktérství a 3) autorství. Způsob, jakým autorka z těchto kategorií vytváří (vzhledem k datům citlivě zvolenou) konceptuální osnovu prováděné analýzy považují za brilantní. Jedná se o kapitolu 5.2. „Rozvrhování pozic“, kde je obecné schéma „já – to, co se mi děje – druzí“ postupně pojato v rámci těchto sub-schémat: 1) „já – moje dětství – druzí“, 2) „já – zlomová událost – druzí“, 3) „já – onemocnění – druzí“, 4) „já – léčba – druzí“, 5) „já – ne/osamostatnění – druzí“.

Poté se autorka posune k vyšší rovině zobecnění ve třech kapitolách, jejichž struktura postupuje prostřednictvím triády: 1) aktérství, 2) autorství, 3) reflexe. To, co se z tradičního pohledu jeví jako „schizofrenie“, se tu z narativní perspektivy jeví jako fascinující boj o autorství vlastního života. Zdá se, že otázka autorství (nakolik se člověk cítí být „původcem“ svého života, nakolik a jak je schopen či ochoten přijmout za svůj život odpovědnost před druhými a spolu s nimi ho reflektovat) je v těchto případech pozoruhodným způsobem vyostřena.

Domnívám se, že autorka ve své práci představuje originální a inspirující pohled na problematiku tradičně nazývanou schizofrenie a že na její práci bude možné navazovat. Z uvedených důvodů považuji tuto práci za velmi kvalitní a **navrhuji hodnocení známkou výborně.**

V Praze 28. 4. 08